

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Semne bune anul are!

Dr. Ionel Novac

La mijlocul anului trecut, urmare a unei deplasări efectuate în localitatea Lărguța din raionul Cantemir, am publicat, în presa regională din Rep. Moldova („Gazeta de Sud” de la Cantemir), România („Luceafărul” de la Botoșani, „Cetatea Cavalerilor” de la Oradea) și Australia („Confluente literare”), un articol¹ referitor la mormintele unor militari români căzuți la datorie în luptele purtate în binecunoscuta bătălie de la Țiganca². Prezența acestora îmi fusese semnalată de domnul Gheorghe Raicu, locuitor al satului Lărguța, căruia, și pe această cale, îi mulțumesc încă o dată și care m-a însoțit la unul din cele două cimitire ale satului pentru a-mi arăta locul unde aceștia își dorm somnul de veci.

Încheiasem atunci articolul exprimându-mi speranța că, în timp, militarii români vor putea fi identificați și că memoria acestora va fi eternizată prin amenajarea unei parcele de onoare și ridicarea unei troițe, după modelul celor din localitatea Cania, de lângă Cantemir.

Revenit în țară la încheierea misiunii diplomatice de la Cahul, după ce mi-am pus în bună rânduială toate problemele aferente acestui moment de viață, dorința de a afla identitatea militarilor îngropați la Lărguța nu mi-a dat liniște și pace. Cum căutările pe internet, în care îmi pusesem mari speranțe, având în vedere că foarte multe documente sunt acum digitalizate, nu s-au soldat cu vreun rezultat concret, următorul pas l-a constituit contactarea Oficiului Național pentru Cultul Eroilor.

În această perioadă de încă vitregă pandemie, în care posibilitatea de a frecventa și cerceta într-o bibliotecă constituie o sumbră himeră, Oficiul rămăsese instituția de la care mai speram să aflu ceva. Instituție care, așa cum se va vedea în continuare, s-a dovedit salvatoare pentru mine, oferindu-mi datele pe care le căutam aproape cu deznădejde. Ba, mai mult, din schimbul de mesaje avut cu acest prilej am aflat o serie de informații mai puțin știute, inclusiv de natură juridică, pe care vi le împărtășesc acum.

Astfel, regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război românești de pe teritoriul Rep. Moldova este reglementat prin prevederile unui Acord încheiat între guvernele de la București și Chișinău, semnat la 3 martie 2012 și ratificat de România prin Legea nr. 57/2013. Ca urmare, după această dată, cu sprijinul Agenției pentru Știință și Memorie Militară din cadrul Ministerului Apărării al Rep. Moldova și al autorităților locale moldovene, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor a finanțat și derulat proiecte de amenajare a cimitirelor și parcelelor de onoare ale eroilor români din localitățile Țiganca, Neculăieuca, Feștelita, Cania, Vărzărești, Tabăra, Nemțeni, Mana, Sofia, Baimaclia, precum și cele de restaurare a troițelor eroilor români de la Vărvăreuca și Dealul Epureni.

¹ „Eroii români din cimitirul de la Lărguța”

² Prin bătălia de la Țiganca se înțelege ansamblul luptelor purtate pentru forțarea liniei Fălciu-Bogdănești și cucerirea zonei puternic fortificate de dincolo de Prut, cu centrul în localitatea Țiganca. Ciocnirile extrem de sângeroase din acele zile (4-12 iulie 1941), înregistrate în sectoarele Țiganca, Stoienești și Epureni, s-au soldat cu grele pierderi pentru ambele părți combatante.

Referitor la militarii înhumați la Lărguța, răspunsul primit a fost peste măsura așteptărilor, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, în cunoștință de cauză, comunicându-mi și faptul că pe teritoriul localității au fost identificate două locuri de înhumare a morților: unul în curtea bisericii din sat, unde își doarme somnul de veci un subofițer român, și celălalt în cimitirul vechi al localității, la care mă condusesese anul trecut domnul Gheorghe Raicu. În cimitir se află înhumați șapte militari români, cu doi mai mulți decât îmi arătase ghidul meu, de care probabil că dumnealui nu avea cunoștință.

Tot grație Oficiului Național pentru Cultul Eroilor am aflat identitatea celor opt militari români căzuți în luptele de la Țiganca și care au fost înhumați aici, astfel: plutonier TR Petre Constantin (în curtea bisericii), soldații Burcea Nicolae, Florea Vasile, Moraru Gheorghe și Sandu Gh. Dumitru, caporalul Mocanu Ioan și sergenții Dică Ioan și Pecieteanu Dumitru (în cimitirul localității). Subliniem că inscripția de pe crucea acestuia din urmă este cea mai lizibilă, numele celui care se odihnește sub ea, „descifrat” la trecerea noastră pe acolo, fiind apropiat de cel comunicat acum³.

Am ținut să reamintesc numele militarilor români care își dorm somnul de veci la Lărguța, departe de hotarele actuale ale patriei, în speranța că rude sau urmași ai acestora, care încă nu știu nimic despre ei, vor citi și vor afla măcar atât. Sau care, așa cum, emoționat, cu ochii invadați de lacrimi, îmi spunea atunci călăuza mea, vor putea să vină și să le aprindă o lumânare la căpătâi.

Le-am reamintit numele și ca unul aflat într-o situație similară, care își plânge și astăzi unchiul, pierdut pentru vecie tot în vâltorile celui de-al doilea război mondial. Tânăr, abia de împlinise 20 de ani, acesta a plecat să-și apere brazda strămoșească, aflată sub stăpânire maghiară după abominabilul Diktat de la Viena⁴, și nu s-a mai întors vreodată la casa părintească. La câțiva ani după încetarea mării conflagrații, bunicii mei au primit doar o laconică scrisoare, prin care erau informați că fiul lor a dispărut în timpul războiului...

Așa cum mai preciza Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, instituția va analiza posibilitatea derulării, în anii următori, a unui proiect de amenajare a mormintelor de război românești de pe teritoriul localității Lărguța, sub rezerva alocării fondurilor necesare. Nu ar trebui neglijat nici sprijinul autorităților locale, ba, mai mult, ar fi binevenită o inițiativă a acestora, realizarea unei parcele de onoare sau/și amenajarea unei troițe constituind nu numai un gest de cinstire a memoriei celor care și-au adus supremul sacrificiu aici, ci și un viitor obiectiv de interes istoric și turistic pentru zonă.

³ „... pe una dintre cruci (a cincea în ordinea amplasării mormintelor) se întrezăresc câteva litere, dispuse pe două rânduri, litere care ne-ar putea dezvălui numele celui înmormântat acolo: (MUN)TEANU sau (PRU)TEANU. Sau un alt nume derivat de această terminație” (cf. art. citat).

⁴ Prin Dictatul de la Viena (30 august 1940), Ungaria a acaparat 43.492 km² din teritoriul național român, cu o populație estimată la 2.609.000 locuitori.